

SPOLEČNÁ DEKLARACE ENERGETICKY NÁROČNÉHO PRŮMYSLU ČESKÉ REPUBLIKY

Energeticky náročná odvětví, zejména chemie, ocelářství, kovárenství, slévárenství, sklářství, keramika a stavební hmoty, papírenský a vápenický průmysl, tvoří páteř zpracovatelské ekonomiky. Stojí na začátku navazujících hodnotových řetězců a jsou klíčová pro ekonomickou i strategickou odolnost země.

Odvětví se opírají o dlouhou tradici, technologickou vyspělost a každodenní know-how tisíců lidí napříč regiony. Zároveň dlouhodobě budují českou dovednostní a znalostní základnu, bez níž se neobejde moderní průmysl a nevznikají inovace s vysokou přidanou hodnotou. Důležitá je proto nejen samotná podpora těchto průmyslových odvětví, ale i systematická podpora vzdělávání a rozvoje odborných kompetencí, protože bez kvalitních škol, učitelů a talentů nebude mít český průmysl na čem růst.

Vzhledem k situaci, která vzniká kombinací regulatorních změn, tržních opatření, neudržitelné úrovně cen energií a emisních povolenek v EU, je nezbytné jednat okamžitě. Obracíme se proto na vládu České republiky a další příslušné orgány veřejné moci s výzvou k následujícím krokům:

01 Dejme konkurenceschopnost českého průmyslu na první místo

Sladíme klimatické, energetické a průmyslové cíle s technologickou a ekonomickou realitou, průběžně vyhodnocujeme dopady evropské i národní legislativy na podniky, a další závazky přijíme až po ověření dopadů stávající legislativy. V Evropě zaujmeme pozici, která umožní podporu a rozvoj českého energeticky náročného průmyslu, implementujeme legitimní národní postupy souladné s pravidly EU. Zamezíme zpříšňování národních požadavků a povinností nad rámec minimálních harmonizačních požadavků EU. Za účelem koordinace postupu státu, sjednocení vyjednávací pozice a řízení dopadů regulace ustavíme meziresortní pracovní skupinu, která bude složena ze zástupců klíčových institucí a podniků.

02 Vytvořme předvídatelné investiční prostředí pro modernizaci a rozumnou dekarbonizaci

Nastavme předvídatelná a stabilní pravidla, která budou respektovat rozdílnou povahu transformačních projektů, a u energeticky náročných odvětví kombinujeme investiční podporu s cíleným a časově omezeným krytím části provozních nákladů tam, kde to rozhoduje o uskutečnění investice. Výnosy z EU ETS směřujeme přednostně do dekarbonizace průmyslu, udržme účinné kompenzace nepřímých nákladů a nastavme mechanismy tak, aby podniky mohly prokazatelně využít část prostředků souvisejících s povolenkami přímo na dekarbonizační a rozvojové projekty, včetně funkčního nastavení Modernizačního fondu. Zásadně omezme byrokracii, zredukujeme duplicitní kontrolní režimy a prosazujeme princip „jednou a dost“ při předávání dat státu. Reportovací povinnosti zužme na nezbytné minimum, aby kapacity firem mířily do investic, inovací a provozu, nikoli do papírování.

03 Přijmeme realistický postup ke klimatickým cílům do roku 2040 a 2050

Iniciujme urychlenou revizi Green Dealu a jeho prováděcích předpisů. O revizi klimatických cílů pro rok 2040 a 2050 rozhodněte znovu na základě vyhodnocení plnění cíle pro rok 2030 a reálných dopadů stávajících pravidel na konkurenceschopnost, zaměstnanost a investice. Návrh cíle snížení emisí musí být posouzen s plnou znalostí dopadů na průmysl a infrastrukturu a musí být sladěný s dekarbonizačními cíli ostatních globálních hráčů, tj. Čína, USA, Indie.

04 Snižme cenu energie pro průmysl na mezinárodně srovnatelnou úroveň

Dostaňme výslednou energii pro český průmysl pod průměr EU. Provedme kombinaci opatření v ceně silové elektřiny i v její regulované složce, včetně úprav tarifů a vybraných regulovaných plateb. V regulované složce rozložme promítání nákladů na rozvoj sítí a integraci obnovitelných zdrojů tak, aby nedocházelo ke skokovým nárůstům cen, a v odůvodnitelných případech přechodně kryjme část systémových nákladů z veřejných rozpočtů. Pro nejvíce zasažená odvětví zavedme dočasné, přísně cílené úlevy nebo kompenzace tam, kde hrozí omezení výroby a ztráta pracovních míst. Zasadme se o vytvoření jednotného energetického trhu EU. Transformace průmyslu může proběhnout, pokud bude zabezpečena dostupnost dostatečných nízkoemisních kapacit, zejména jaderné energetiky a efektivně integrovaných obnovitelných zdrojů a také připravenost sítí, akumulace, flexibility a spolehlivosti rovnoměrných dodávek. Současně posilujeme bezpečnost dodávek tím, že udržíme dostupné stabilní zdroje do doby, než bude zajištěn spolehlivý náběh nových nízkoemisních kapacit.

05 Nastavme evropská pravidla tak, aby chránila výrobu v Evropě – Made in Europe

Prosazujme revizi systému EU ETS I a tržní stabilizační rezervy v roce 2026, která omezí nadměrnou cenovou volatilitu povolenek a současně sníží prostor pro čistě spekulativní chování na trhu. Usilujme o předvídatelnější cenový vývoj, který bude i nadále vytvářet srozumitelnou investiční motivaci pro dekarbonizaci, ale zároveň nebude vyvolávat skokové nákladové šoky v energeticky náročných odvětvích a nebude oslabovat jejich schopnost plánovat výrobu, modernizaci provozů a dlouhodobé kontrakty. Zachovejme účinnou a prakticky proveditelnou ochranu před únikem uhlíku tak, aby evropská průmyslová výroba nebyla vystavena trvalé konkurenční nevýhodě vůči dovozům ze zemí bez srovnatelných klimatických opatření. Usilujme o zásadní revizi EU ETS I a vytvořme specifické podmínky pro kritické materiály a chemikálie v energeticky náročných odvětvích.

06 Zajistíme plné a předvídatelné kompenzace nepřímých nákladů a jednoduchá pravidla veřejné podpory

Zajistíme, aby v souladu s evropskou a národní legislativou byla každoročně poskytována a vyplácena oprávněná výše kompenzací nepřímých nákladů energeticky náročným odvětvím ohroženým únikem uhlíku. Nastavme jejich výplatu jako plnou, včasnou a stabilně financovanou. Prosazujme jednoduchá, srozumitelná a rychle aplikovatelná pravidla veřejné podpory, která umožní bez zbytečných průtahů realizovat nezbytné investice do dekarbonizace, energetických úspor a modernizace provozů.

07 Posilme surovinovou bezpečnost a cirkulární ekonomiku

Vytvořme strategii, která zajistí stabilní a bezpečné dodávky surovin za globálně konkurenceschopné ceny a která bude fungovat i v krizových situacích a při výpadcích na trzích. V takových případech umožní zajistit odolnost dodavatelských řetězců kritických surovin a klíčových chemikálií a zároveň definovat konkrétní kroky pro diverzifikaci dodavatelů, posílení domácí dostupnosti a zvýšení soběstačnosti České republiky u nejrizikovějších komodit a vstupních materiálů.

08 Zachovejme daňové osvobození metalurgických a mineralogických procesů

Zachovejme stávající, v mezinárodním kontextu běžné, osvobození od daně pro většinu metalurgických a mineralogických procesů. Tyto činnosti mohou být v souladu se směrnicí o zdanění energie (Energy Taxation Directive) ze zdanění vyňaty a v okolních státech je takový přístup standardem. Zavedení zdanění v České republice by neodůvodněně zvýšilo náklady výrobců stavebních materiálů a oslabilo jejich konkurenceschopnost. Zabraňme paradoxní situaci, kdy je zdaňována energie využívaná k výrobě materiálů nezbytných pro energeticky úsporné stavby a renovace, což by mohlo negativně ovlivnit motivaci k investicím do snižování energetické náročnosti budov.

09 Zajistíme řízení transformace a kapacity lidí

Průmysl potřebuje prosadit systémové změny ve vzdělávání tak, aby se na všech stupních výrazně posílily technické a přírodovědné obory, kvalitní praktická výuka, stipendia pro technické směry a duální vzdělávání ve spolupráci škol a firem. Současně připravme strategii rozvoje lidských kapacit s ohledem na demografický vývoj, která posílí rekvalifikace a celoživotní učení. Zjednodušíme možnost přeshraničního zaměstnávání kvalifikovaných pracovníků.